

FLUISTEREN IN GROENE TUIJEN

GEDICHTEN VAN OUDERE VIETNAMESE VLUCHTELINGEN

Soesterberg, juni 2003

Deze bundel is tot stand gekomen
in het kader van
het project
'Levensloop Oudere Vluchtelingen'
geïnitieerd door

© Stichting
Bevordering Maatschappelijke Participatie
Sarphatikade 13
1017 WV Amsterdam
Projectorganisatie Saskia Moerbeek en Nguyen Xuan Hien
Begeleiding gedichten: Dao Quoc Bao
Muzikale begeleiding: Nguyen Quyet Thang
Bewerking Nederlandse vertaling: Eunice den Hoedt

tel: 020-4282728
fax: 020-4282928
e-mail: bmpadam@xs4all.nl

Về đây họp mặt hàn huyên,
Cao niên tái ngộ, vui mừng gặp nhau.

Dương Như Tâm

Samen gaan
Wij hier vergaderen en ons vermaken
Wij ouderen ontmoeten elkaar gezellig
Na een lange tijd van afwezigheid

Duong Nhu Tam

Cao niên hội tụ về đây,
Hàn huyên tâm sự tỏ bày khúc nhôi.
Cùng nhau cạn chén ly bôi,
Những mong sớm được tái hồi gặp nhau.

Đào Quốc Bảo

Wij ouderen komen hier aan
Wij praten en laten de verhalen uit ons hart
Vertrouwd zijn bij de ander
Wij drinken samen tot de laatste drop (wijn)
En hopen dat wij binnenkort weer samenzijn

Dao Quoc Bao

Xin góp thêm một lời,
Xin góp thêm nụ cười,
Tiếng đàn vang trong nắng,
Chúng ta cùng ca vang.
Tay vỗ tay thật đều,
Chân bước chân nhịp nhàng,
Cho hồn dâng trong nắng,
Cho hồn ta thêm xanh.

Nguyễn Thị Chiến

Nog een lach erbij
Mag ik nog een woord toevoegen
Mag ik nog een lach toevoegen
De melodie weergalmt in zonnestralen
We zingen met elkaar melodieuze ritmes
Handen klappen, klappen in de maat
Voeten lopen, lopen in het ritme
Onze geest vliegt in zonnestralen
Onze geest wordt steeds groener!

Nguyen Thi Chien

Góp Một Nụ Cười

Minh Chiến

Xin góp thêm một lời Xin góp thêm nụ cười Tiếng
đàn vang trong nắng Chúng ta cùng ca vang Tay
vỗ tay thật đều Chân bước chân nhịp nhàng Cho
hồn dâng trong nắng Cho hồn ta thêm xanh Xin....

Từ khi chiến cuộc tràn lan,
Nước non thê thảm hàng hàng lệ rơi.
Rủ nhau bỏ nước ra khơi,
Của tiền bỏ lại, người người vượt biên.
Vận còn may mắn triền miên,
Hòa Lan cứu trợ của tiền giúp cho.
Cuộc đời hạnh phúc ấm no,
Cháu con thành đạt khỏi lo cuối đời.

Nguyễn Thị Ánh

Toen de oorlog zich uitbreidde
Verviel het leven in een ramp, waren mensen
miserabel

Wij vluchtten van ons land de zee op
Onze eigendommen achterlatend, in kleine boten
vluchtten wij

Gelukkig scheen een schitterende ster ons aan
Nederland hielp ons materieel en spiritueel
Ons leven werd met geluk heropgebouwd
Onze kinderen en kleinkinderen leven met succes
Tijdens de laatste periode van ons leven
Leven we niet meer in angst!

Nguyen Thi Anh

Có chàng mơ bóng nàng tiên đẹp,
Công tới đào nguyên, lạc lối vào.
Mài lưới gươm vàng vung múa tít.
Sắt cầm hòa hợp biết nơi nao?

Bùi Thành Công

Een jongen droomt over een prinses
Hij kuiert en is in het paradijs waar hij zijn
gouden zwaard slijpt
Dan zwaait hij verwoed met dit waardevolle
bezit

Waar kan hij zijn gedroomde meisje het hof
maken?

Bui Thanh Cong

Ngồi buồn nghĩ lại chuyện xưa,
Khổ đau sung sướng những chưa có gì.
 Gian nan cực khổ là gì?
Để cho hạnh phúc là gì ? yên vui.

Nguyễn Thị Muôn

Triest denk ik aan de vertelde verhalen
Veel moeilijkheden en nooit geluk
Maar wat zijn moeilijkheden en wat is geluk?
Wat is voorspoed en wat is vrede?

Nguyen Thi Muon

Oanh - Huệ

Thoảng nghe Oanh hót trong vườn Làn theo ánh
Huệ tìm đường hỏi han Thương cho một cánh hoa
tàn Chim Oanh ấp úng tiếng đàn thờ than

Thoảng nghe oanh hót trong vườn,
Lần theo ánh huệ tìm đường hỏi han.
Thương cho một cánh hoa tàn,
Chim oanh ấp úng tiếng đàn thổi than.

Vũ Oanh

Wij, gouden merels fluisteren in groene tuinen
Wij volgen het felle licht, wij zoeken de weg
Groot verdriet doet een bloem verdorren
Wij, gouden merels kunnen niet vrijuit zingen
Treurig klinken onze klanken

Vu Oanh

Quần tiên hội tụ về đây,
Cùng nhau ôn lại những ngày vàng son.
Ước mong chẳng được vương trôn,
Cháu con gánh vác, sao còn âu lo ?

Vui trong cái lộc trời cho,
Đã tri thiên mệnh, mình lo nỗi gì ?
Không màng tham vọng sân si,
An bản lạc đạo, tiếc gì đỉnh chung ?

Nhệ tênh hai chữ anh hùng !

Đào Quốc Bảo

Wij gaan hier senioren ontmoeten
Wij gaan over onze gouden dagen vertellen
Wat we nog niet gedaan hebben
Gaan onze kinderen en kleinkinderen volbrengen
We moeten dus niet meer bedrukt zijn
We zien wel wat ons lot is. De voorzienigheid
heeft alles geregeld
We voelen geen begeerte of jaloezie
We accepteren de armoede om onze idealen te
realiseren
Voor helden is het eenvoudig
Om niet meer te streven naar weelde
En wij zijn helden

Dao Quoc Bao

Hôm nay ta ở chốn này,
Cao niên từ khắp mọi nơi kéo về.
Chúng ta cùng nhau học hỏi,
Những gì hay, ta cùng nhau lưu niệm,
Đã lâu ta không có ngày,
Xum họp để cùng chung vui chốn này.
Nhờ lòng từ bi nhân hậu,
Của đất nước hiền hòa Hòa Lan.
Nhờ lòng nhân đạo bao la,
Của Nữ hoàng và gia đình Hoàng tộc,
Chúng tôi người Việt nhớ ơn.

Đặng Văn Thành

Uit verschillende plaatsen komen we hier
We hopen ervaringen met elkaar uit te kunnen
wisselen
Al lang hebben we geen kans om bij elkaar te
komen
Maar onze ontmoeting kan wel georganiseerd
worden
Dat is dankzij de aardigheid van Nederlanders
Dat is dankzij de generositeit en de vriendschap
van dit land
Dat is dankzij de koninklijke familie
Wij, Vietnamezen
Wij zijn dankbaar
Voor alles wat de Nederlanders voor ons gedaan
hebben

Dang Van Thanh

Hội Tụ

"Quần tiên" tụ hội về đây Cùng nhau ôn
lại những ngày vàng son Ước mong chàng
được vương trôn Châu con gái vắt sao còn âu lo

Từ Thuở Nào

Từ thuở nào xa xôi mong manh Chân trời
chưa tím biển chưa xanh Tình vẫn còn động trong trời
đất Em đã nơ về bóng dáng anh.

Lá xanh xen với lá vàng,
Người người cùng hội, muôn hàng xót xa.
Hỏi người tri kỷ cùng ta,
Xa quê đất khách du ca sớm chiều ?

Nguyễn Xuân Hiến

Groene en gele bladeren komen samen
Iedereen deelt hetzelfde lot. Hetzelfde trieste lot
Mijn lief, mag ik je vragen: in ballingschap, zo
ver van je moederland
Voel je je vrolijk als je zingt?

Nguyen Xuan Hien

Nắng vàng rực rỡ vây quanh,
Ngờ rằng nắng ấm Sài thành năm nao.
Nhẹ nhàng làn gió hây hây,
Mơn man làn tóc mây bay lưng trời.
Trời xanh, mây trắng chơi vơi,
Lá vàng rơi rụng bồi hồi lòng ta,
Ra đi dù đã cách xa,
Mà lòng vẫn nhớ quê nhà Việt Nam.

Bà Quyết Định

Zie het prachtige zonlicht dat op tal van plaatsen
schijnt
Dat doet mij denken aan het warme zonlicht in
Saigon nog niet zo lang geleden
De zachte wind blaast heel licht
De krullende haar die zweeft
Zoals de witte wolken dobberen in het midden
van de hemel
De blauwe hemel waar de witte wolken zweven
met elkaar
Gele bladeren vallen en mijn hart bonst onrustig
Al lang geleden zijn wij uit Vietnam gevlucht
Al lang verblijven wij in het buitenland
Maar wij blijven denken aan ons geboortedorp
Aan ons vaderland
Aan Vietnam

Ba Quyet Dinh

Cùng nhau học hỏi nơi này,
Bao điều mới lạ ta bày tỏ ra.

Phạm Văn Đại

Bij deze ontmoeting, hebben wij veel nieuwe
dingen geleerd
Wij zijn nieuwsgierig naar bijzondere verhalen
En wij gaan deze ook aan anderen vertellen

Pham Van Dai

Nghe Tiếng Nhạc

The image shows a musical score for the song 'Nghe Tiếng Nhạc'. It consists of four staves of music in a 3/4 time signature, with a key signature of three sharps (F#, C#, G#). The lyrics are written below the notes. The first staff begins with a double bar line and a repeat sign. The lyrics are: 'Tôi nghe tiếng nhạc Tôi đi trên mây Tôi nghe sóng biển Tôi thấy tôi về nhà Tôi gặp mọi người Hồn như bóng bay Bay tìm hoa đẹp Để tìm người yêu Ru giấc ngủ êm Tôi ...'.

Tôi nghe tiếng nhạc Tôi đi trên mây Tôi
nghe sóng biển Tôi thấy tôi về nhà Tôi gặp mọi
người Hồn như bóng bay Bay tìm hoa đẹp Để
tìm người yêu Ru giấc ngủ êm Tôi ...

Cây cỏ thì thảo

Ở Việt Nam cũng như ở Hòa Lan chúng ta luôn luôn sống giữa cây cỏ. Sáng sớm, đôi khi trước lúc mặt trời mọc, già trẻ lớn bé đã đi bách bộ hoặc chạy bộ trong công viên. Ở vài khu cây xanh, mấy nhóm người châu Á nhỏ thó đang tập thái cực quyền, họ vận động lễ độ và đôi khi còn e thẹn nữa. Sau đó chúng ta đi học, đi làm hoặc đi buôn bán bên những bồn cây cảnh muôn màu muôn vẻ. Ngay ở trong nhà, bông và cây cảnh cũng làm hòa dịu không gian và cả tính tình con người. Bông uất kim cương (tulipe) là biểu tượng đặc thù của Hòa Lan. Ở Việt Nam, bông sen tượng trưng cho sự trong sáng, thanh cao, *gần bùn mà chẳng hôi tanh mùi bùn*.

Vào những phút giây trọng đại trong đời, bông cảnh có vai trò cảm thông vô song. Bà xã nhà tôi đến tận bây giờ vẫn rưng rưng cảm động mỗi khi nhận tụi tay chồng hai bông hồng đỏ thắm, và chỉ hai bông, không hơn không kém, nhân ngày sinh của bả. Đã bốn mươi năm như vậy đấy - chỉ trừ dăm ba năm vào cuối những năm 70 dưới chế độ Việt Cộng - nhưng lần nào chúng tôi cũng đều rung cảm như lần đầu tiên, khi bốn mắt nhìn nhau rồi bỗng nhiên em ngả đầu ngát hương bửi vào đôi vai trai tráng đang run lên vì hạnh phúc...

Cây cỏ đã thành một phần máu thịt trong đời tôi. Đã bao lần tôi ngắm hoa nở rồi tàn. Đã bao lần tôi khóc cùng hoa dưới ánh trăng vàng. Nhưng chẳng bao giờ tôi quên được hai cây thuộc hàng cổ thụ mọc gần nhà tôi.

Sprekende Bomen

In Vietnam leven mensen, net zoals in Nederland, onder groene planten en bomen. Vroeg in de ochtend, soms net voor de dag aanbreekt, wandelen of joggen ouderen en jongeren in parken en bossen. In een paar groene gebieden oefenen groepen kleine Aziatische mensen Tai-chi met beleefde en zelfs timide bewegingen. Daarna gaan wij naar school, naar ons werk of naar de winkeltjes naast kleurrijke perkjes met verschillende bloemen en planten. Ook binnenshuis kalmeren bloemen en sierplanten de sfeer en het temperament. Tulpen zijn het symbool voor Nederland. In Vietnam is de lotus het symbool voor helderheid, voor soberheid en heilige puurheid. ‘*Gân bòn mà chang hôi tanh mùi bòn* (lotussen) groeien in vies smakende modder maar verspreiden toch een edele geur.’

Op emotionele momenten in het leven spelen bloemen een belangrijke rol in de communicatie. Mijn vrouw is altijd hevig ontroert wanneer zij van mij twee, ja slechts twee, schitterend rode rozen op haar verjaardag krijgt. Dit gebeurt al veertig jaar - behalve een keer of vier eind jaren zeventig onder het communistische regime - maar altijd hebben wij hetzelfde opgewonden gevoel, dezelfde verheven emotie als de eerste keer dat wij in elkaars ogen keken, toen zij, plotseling, haar hoofd met *pomelo*¹ geur op mijn trillende schouder legde...

Bloemen en planten vormen een deel van mijn leven. Ik heb talloze keren het bloeien en verdorren van bloemen aanschouwd.

¹ In Vietnam wordt van de schil van grapefruit een soort shampoo gemaakt voor vrouwen

Đó là cây thông mọc sừng sững chẳng biết tự bao giờ ở góc đường Trưng Vương suốt ngày vắng bóng người ở Đà Lạt quê tôi. Lá thông không chỉ xanh rì vào mùa hè mà cả trong những ngày đông tháng giá khi lá những cây khác đã vàng úa và rơi rụng tả tơi. Hương thông nhẹ nhẹ giúp chúng tôi quên những nhọc nhằn lúc khó khăn. Dáng thông thẳng đứng vươn cao nhắc nhở chúng ta cách ứng xử trên đời. Không khuất phục trước uy vũ, trước giàu sang. Vững vàng khi vui cũng như lúc buồn. Cây thông đó đã là máu thịt của tôi trong suốt ba mươi lăm năm trời. Thế mà tôi đã không một lời chia tay với anh bạn thông của tôi. Tôi còn ân hận cho đến tận bây giờ. Đêm đêm tôi vẫn mơ thấy cây thông bằng hữu xưa. Dáng đứng hiên ngang và hương thơm dịu dịu của thông vẫn dẫn dắt tôi trên đường đời.

Năm 1983 tôi đến định cư ở Leeuwarden sau ba tháng trong trại tỵ nạn ở Hương Cảng. Gia đình tôi được nhận một căn bìa trong một khu vừa mới xây xong. Dọc hè phố biết bao cây non lặng lẽ đâm chồi nảy lộc. Chẳng ai lưu ý đến cây dẻ dại mảnh mai nhưng cùng năm tháng, thân cây đã lớn, xạm màu và lóng lánh. Và cũng chẳng ai biết cây dẻ bạn tôi đã lớn bổng lên tự bao giờ và vững vàng như một đại thụ. Ngày hè, mấy cháu nhà tôi ngồi dưới tán lá xanh rì nhỏ to chuyện tương lai. Và cả trẻ em da trắng da màu cùng chơi đùa quanh gốc dẻ. Cây dẻ bạn tôi hào phóng, tán lá rì rào không ngừng.

Nhìn cây dẻ bạn tôi là tôi biết ngay mùa vụ trong năm. Mùa xuân, khi nắng ấm còn e thẹn thì chồi cây xanh mơn đã nhú trên cành xạm

Ik heb meer dan eens in zilver maanlicht met bloemen gehuild.
Vooral twee bomen die dicht bij mijn woning staan, kan ik niet vergeten.

De pijnboom staat, niemand weet sinds wanneer, in het hoekje van de - hele dagen lang - stille Trung-Vuongstraat in mijn geboortestad Dalat. De naalden blijven niet alleen groen in de zomer, maar ook tijdens het winterseizoen, als de bladeren van alle andere bomen geel worden en vallen. De lichte geur die de pijnboom verspreidt, maakt dat we alle moeilijkheden in woelige tijden vergeten. De slanke en rechte pijnstam geeft ons advies over de richting van ons leven. Macht en rijkdom kunnen ons niet buigen. In vrolijke of verdrietige situaties moet onze geest altijd vol kracht blijven. De pijnboom was tot mijn vijfendertigste jaar een deel van mijn leven. Ik heb met geen woord afscheid kunnen nemen van mijn boomvriend. Mijn verdriet hierover is immens. Af en toe zie ik mijn vriend nog in een droom. De rechte stam en de stimulerende geur van mijn vriend zijn richtsnoeren in mijn leven.

In 1983 kwam ik in Leeuwarden na drie maanden selectiekamp in Hongkong. Mijn gezin kreeg een hoekwoning in een nieuwe wijk. Langs de stoepen groeiden, in stilte, jonge bomen. Niemand besteedde aandacht aan een jonge wilde kastanje. In de loop van de tijd werd haar stam groot, bruin en glad. En niemand weet nu nog op welk moment mijn vriendin een prachtig boom is geworden. In de zomer zitten mijn kinderen onder haar lijvige loof om te meimeren over de dingen die gaan komen. In de zomer spelen ook blanke en donkere kinderen rondom haar stam. Mijn vriendin is genereus, haar bladeren murmelen geduldig.

nâu, một màu xanh tinh khôi trong nắng sớm đùa rờn, trong không gian thình lạng. Tàn cây xanh lá trong những ngày hè làm cuộc đời dễ chịu hơn, nhiều thi vị hơn. Mỗi khi về nhà sau những ngày nghỉ dài, chúng tôi lại nhìn thấy từ xa tán lá của cây dễ thân thương. Màu xanh làm chúng tôi ấm lòng, một màu xanh chẳng thể nào lẫn với những màu xanh trần tục khác. Những tấm lá vàng tía lả tả rơi khi cái lạnh đầu mùa vừa mon men tới. Những tấm lá vô thường đó rải rác, vừa khiêm nhường vừa lạng lẽ, trên mặt đất bằng giá. Mỗi sáng sớm đi bách bộ về, tôi rón rén bước trên thảm lá vàng ròn tan, tôi e những bước chân vô tình sẽ làm cây dễ bạn tôi đớn đau. Mỗi tấm lá thì thào một tâm sự. Lá nhận ánh sáng để chở che đùm bọc đàn em thơ tránh cái nóng ngày hè và tránh gió bão khi thu sang. Rồi cái gì phải đến đã đến. Cuối thu, tôi ra dọn đống lá vàng. Lá lại trở về hư vô. Trong gió đông lạnh lẽo ngả nghiêng những thân cành khẳng khiu của anh bạn dễ thân thương của tôi. Đôi khi tôi ngồi trong nhà nhìn ra đường mà lòng thấp thỏm không biết những thân cành trụi kia có gãy đổ dưới những lớp tuyết trắng phau dày cộm không? Tuyết trắng màu trinh nữ phủ khắp mọi nơi. Đâu đâu cũng rớt một màu trắng tinh khôi. Tôi tự hỏi, năm mới đã bắt đầu chưa hay vẫn còn là năm xưa?

Mỗi khi nhìn thảm lá vàng xào xạc ngoài kia lòng tôi lại quặn lên câu hỏi, bao giờ tôi được về với cây thông bạn cũ. Gặp lại bạn cũ không chỉ trong mơ mà trong đời thực. Bao giờ, chờ đến bao giờ ?

[Nguyễn Xuân Hiến viết, dựa theo ý gợi từ lời kể của bác Phạm Văn Đại (55 tuổi); Eunice den Hoedt, Saskia Moerbeek và Nguyễn Xuân Hiến phỏng dịch sang tiếng Hòa Lan]

Mijn vriendin is ook een soort tijdwijzer. In het voorjaar in het eerste warme zonlicht, zie je de lichtgroene scheuten op haar bruine takken, een maagdelijke kleur in glimlachend licht en rustgevende sfeer. Haar zomerse bladvolle loof maakt het leven makkelijker, stijlvoller. Wanneer we thuiskomen na lange vakanties zien we eerst haar bladeren. Haar groen is ons vertrouwd, het is een kleur groen die niet met andere kleuren groen in onze omgeving vermengd kan worden. Haar roodgele bladeren vallen één voor één wanneer de eerste koude wind komt. Eén voor één liggen deze vergankelijke handen op de grond, heel bescheiden en heel stil. Iedere keer na mijn ochtendwandeling, kan ik niet normaal lopen over het gele tapijt van broze bladeren; ik ben bang dat mijn voeten mijn vriendin pijn zullen doen. Ieder blad lijkt mij haar leven te vertellen. Zij heeft veel zonlicht geabsorbeerd en zij heeft naïeve kinderen genereus beschermd tegen wind en ondraaglijke hitte. Maar wat moet komen komt. Tegen het einde van het najaar, moet ik deze gouden bladeren verzamelen. Met bescheidenheid keren de bladeren terug naar het niets. Dan beweegt het skelet van de takken van mijn vriendin in een ijskoude wind. Af en toe zit ik in de woonkamer, kijk naar buiten en ben diep in mijn hart bang dat deze blote takken gaan breken onder de zware lagen witte sneeuw. Overal maagdelijke sneeuw. Overal zuiver wit. Ik twijfel, is dit het begin van het nieuwe jaar of het einde van het oude?

Ieder keer als ik het luisterrijke tapijt van gouden bladeren zie, vraag ik me af wanneer ik mijn pijnboom weer kan zien. Niet in een droom maar in de werkelijkheid. Wanneer?

(Geschreven door Nguyễn Xuân Hiên op basis van ideeën van dhr V.D. Pham (55 j.); vertaald naar het Nederlands door Eunice den Hoedt, Saskia Moerbeek en Nguyễn Xuân.)

Gele bladeren vallen en mijn hart bonst onrustig,
Al lang geleden zijn wij uit Vietnam gevlucht

Veel mensen herinneren zich nog de komst van de
eerste bootvluchtelingen uit Vietnam. Maar hoe is het
deze mensen verder vergaan. Hoe voelen zij zich nu zij
in Nederland oud worden?

De gedichten, de muziek en het verhaal in deze bundel
zijn
gemaakt tijdens het Verhalen weekend van Oudere
Vietnamezen
dat de stichting Bevordering Maatschappelijke
participatie en
het Centrum voor Vietnamese Senioren in juni 2003
georganiseerd hebben.

Ze geven een beeld van het verdriet, de dankbaarheid,
de weemoed en de hoop in het leven van deze stille
groep.

*Het project LOV wordt gefinancierd door het Europees
Vluchtelingen Fonds, het VSB-fonds, de stichting Doen, het SkaN-
fonds, de stichting Sluyterman van Loo en het Ouderenhulpfonds.*